

2. SUVERENITA MOCI A SUVERENITA STÁTU

Hlavní témata:

1. Kdo je suverénem?
2. Jaký je obsah suverénní moci a jak se projevuje?
3. Jaký je rozdíl mezi středověkým a soudobým definováním suverenity?
4. Které skutečnosti omezují suverenitu moci obecně?

2.1 Pojem suverénní moci

Suverenita vyjadřuje vztah nositele suverenity nad společenstvím lidí. Suverénem je ten, kdo má moc vládnout (rozhodovat, přikazovat, nařizovat, soudit a trestat, vydávat závazné normy) a uplatnit svou vůli jakožto vůli nejvyšší instance. Držitelem takové moci může být jak právnická osoba (stát, instituce), tak i fyzická osoba. **Suverenita** vyjadřuje i abstraktní princip vládnutí jakožto **vlastní výkon moci** nebo jakožto **pravomoc delegovat** moc, a pověřit tak někoho jiného ji vykonávat. Vládnout a uplatňovat moc a vliv na jiné má smysl tehdy, je-li moc dostatečně důvodná a za takovou uznána jako jediná a jediná nejvyšší. Tím je dána i její legitimita (když je totiž přijímána i těmi, vůči nimž je moc uplatňována). Legitimita moci suveréna může být odvozena od nadpozemských sil (je božského původu) nebo je mocí z tohoto světa. Tak, jak určitý stát definuje suverenitu moci, tak tím také vyjadřuje, jaký je charakter ústavního režimu a jaká je identita politické organizace společnosti ve státě.

Teoretický koncept suverenity se rozvinul zejména v období středověku, kdy monarcha byl považován za hlavu státu a za instituci trvalou a věčnou. Princip „Král nikdy neumírá“ vyjadřuje postavení monarchie, který má dvě těla: jedno fyzické a druhé politické. Monarcha ztělesňuje nesmrtelnou politickou jednotu společenství lidí ve státě a je nejvyšším na zemi, a proto absolutním vládcem nad člověkem, neboť je sám nadán božským původem. Tento filozofický abstraktní pojem nevystihuje historickou skutečnost do té míry, aby ilustroval realie z historických království a jejich dvorů. Vyjadřuje koncept základů vládnutí a uplatnění moci z jednoho centra v době utváření územně rozsáhlých a sjednocovaných království. Koncept absolutní moci monarchie ve vlastním státě se tím stal obranou královské institucionalizované moci proti moci katolické církve (a papežskému stoli). Ta svůj vliv prosazovala za hranicemi Říma prostřednictvím ideového působení a za pomoci jiných forem vlivu na veškeré společenství věřících. Ve skutečnosti a v historické realitě **monarcha** nebyl a nemohl být zcela **absolutním suverénem**. **Byl podřízen**

Bohu, přirozenému řádu, faktické závislosti na feudálních stavech a na ostatních ekonomicky, vojensky a politicky vlivných sociálních skupinách. Monarcha byl také vázán ustálenými a uznávanými zvyklostmi a tradicemi, které monarchii stmelovaly. Středověké teorie absolutní moci monarchy nepočítaly s otevřeným a nepřiměřeným zneužíváním moci samotným monarchou. A pokud by přesto mohlo někdy k něčemu takovému dojít, nabízela se představa o právu na odpor a právu vzepřít se despotickému vládci. Takový odpor byl **odporem legitimním**, a tedy ospravedlnitelným, neboť byl přirozeným právem v zápase o záchranu bytí jen holé existence poddaných. Koncept suverenity byl veden snahou prosadit svobodu víry a náboženského přesvědčení. Takovou svobodu bylo někdy možné prosadit jediné uvnitř monarchie a skrze instituci panovníka.

2.2 Teoretická východiska

Významným myslitelem, k jehož argumentaci se často vracíme, byl **Jean Bodin** (1530–1596). Své dílo píše v době, kdy jsou instituce monarchie ve Francii, ale i v Anglii zmítány vnitřními konflikty a expanzivními válkami. Nestabilita poměrů vede k hledání nových paradigmat a modelů uspořádání moci. Jedním z nich je i obhajoba monarchie a postavení monarchy v ní. Podle J. Bodina **je monarchie nezbytná a nutná, neboť jediné ona splňuje žádaný účel, totiž zajistit jednotný a trvalý výkon moci**. Oproti předchozím autorům Jean Bodin neváže výlučnou moc na osobu panovníka, ale na instituci monarchy, neboť ta mu byla „propůjčena“ jako nejvyšší z boží milosti. Jean Bodin ospravedlňuje moc tím, jak sama ve skutečnosti a ze své podstaty slouží svému účelu. Tím je její potenciál pro upevnění teritoriálních výsad, k obhajobě královské moci před vlivem papeže a schopnost nalézt oporu u „národního“ lidu. Jednotu státu již nadále nemohl reprezentovat monarcha jen tím, že byl vyslancem Boha na zemi, tak jak to ostatně středověké filozofické myšlení (Jean de Salisbury kolem 1115–1180, Tomáš Akvinský 1225–1274) předjímalo. Pokusy překonat rané středověké ideje vycházejí z reálné a otevřené politické konfrontace s vlivem katolické církve, tak jak se promítala do filozofického myšlení, do oblasti kultury, do rozvoje hospodářství a do řízení státních záležitostí a obecné správy. Nový přístup se obecně přenáší do renesančního myšlení o světě a do reformačních náboženských hnutí (protestantismus, kalvinismus). Někteří autoři přicházejí s **utopickými vizemi** o organizaci moci ve společenství lidí založené na harmonii (Thomas More 1478–1535, Francis Bacon 1561–1626), jiní ve vladaři oslavují faktickou sílu a efektivní moc sjednotit a obhájit všemi prostředky své panství nad dobytým územím (Niccolò Machiavelli 1469–1527).

Jean Bodin píše své dílo proto, aby obhájl monarchii francouzského krále, které schází pevné ukotvení. Sám advokát a profesor práva hledá řešení v zakotvení právních záruk a institutů suverénní moci jakožto moci instituce monarchy. Jedině instituce jediného vládce (monarchy) je schopna zajistit to, co všichni jeho poddaní očekávají: řád a jednotu celého lidu. Takové záruky nemůže poskytnout skupina

vládců, neboť oni samotní nemohou být jednotni. Bodinova argumentace suverenity oprostila úvahy o vázanosti výkonu moci státu v monarchii od ryze náboženských argumentů. Teorii suverenity v mnohém „přála“ i objektivní situace: v době vedení permanentních válek, v době rozvoje státní podpory hospodářství (merkantilismus), v době hledání trvalých zdrojů bohatství státu bylo nezbytné vytvořit systém efektivního výběru daní a celostní správy území, založit a udržovat stálou armádu a profesionální vojenské velení a podpořit kumulaci bohatství v jednom centru moci. Jean Bodin měl velmi konkrétní představu o tom, jak má monarcha ve výkonu svých královských pravomocí postupovat.

Kniha I. Kapitola IX. O suverenitě

Suverenita je taková absolutní a věčná moc ve státě, která se latinsky označuje majestas (...). Pojem je třeba pečlivě definovat, protože i když je to zvláštní znak státu a pochopení jeho povahy je základem každého pojednání o politice, žádný právník ani politický filozof se zatím nepokusil ho definovat (...). (s. 147)

Suverenita není omezena ani co do síly a mocnosti, ani co do povinnosti k závazkům, ani určitostí času (...). (s. 148)

(...) Lid nebo svobodní páni, velmoži (seigneurs) mohou svěřit prostě a bezpodmínečně někomu podle vlastního výběru suverénní a věčnou moc, aby disponoval jejich majetkem a osobami, aby vládl tak, jak považuje za vhodné, a aby rozhodl o svém nástupci, stejně tak jako každý vlastník svobodně a bez podmínek daruje svůj majetek někomu jinému. Takový způsob darování, které nelze provést jinak, je jediným skutečným darem, který není ničím podmíněn a je neodvolatelný. Darování, které je zatíženo závazky a omezeno podmínkami, není opravdovým darováním. Stejně tak i suverénní moc postoupená panovníkovi, pokud je zatížena podmínkami, není ani skutečně suverénní, ani absolutní, s výjimkou těch podmínek pro jmenování, které jsou součástí zákonů Božích a přirozených (zákonů) (...). (s. 151)

(...) Ti, kteří jsou suverénní, nemohou v žádném případě podléhat nařizující moci jiného, neboť právě oni tvoří zákony pro poddané, ruší již platné zákony a mění zastaralé zákony. Nikdo, kdo podléhá buď zákonům, nebo jiné osobě, to nemůže činit. Proto je zákonem stanoveno, že panovník je nad zákonem, protože slovo „zákon“ v latině znamená právo toho, kdo má suverénní moc nařizovat. Proto ve všech zákonech najdeme větu „nehledě na všechny výnosy a nařízení, které jsme změnili nebo odvolali, rušíme tímto zákonem“. Taková klauzule se týká i předchozích aktů panovníka a jeho předchůdců. Neboť všechny zákony, nařízení, patentní listy, privilegia a všechny granty vydané panovníkem jsou vykonatelné jen po dobu jeho života a musejí být buď výslovně, nebo alespoň mlčky potvrzeny jeho nástupcem, který je s nimi obeznámen (...). Tak to ostatně potvrzuje i zvyklost tohoto království, že při nástupu na trůn nového panovníka všechny cechy a korporace žádají o uznání svých privilegií, práv a kompetencí. I parlamenty a vyšší soudy, stejně tak jako jednotliví královští úředníci takto postupují. (s. 154)

Panovník není vázán zákony svých předchůdců a stejně tak málo je vázán svými vlastními zákony. Každý může být vázán zákony, které tvoří někdo jiný, ale je nemožné být vázán čímkoli, co je výsledkem svobodného projevu vlastní vůle. Tak jak to ostatně říká zákon, „není závazku ve věci, která pochází ze svobodné vůle původce“ (*Nulla obligatio consistere potest, quae a voluntate promittentis statum capit*). To vyplývá z toho, že je nutné, aby král nebyl podřízen svým vlastním zákonům. Stejně tak jako si podle kanonistů papež nikdy nemůže svázat ruce, ani suverénní panovník nemůže zavazovat sebe samého, i kdyby si to přál. Proto edikty a nařízení jsou zakončena formulí „neboť tak je z naší dobré vůle“, čímž se dává ve známost, že zákony suverénního panovníka i přesto, že vycházejí ze skutečného a spravedlivého uvážení, pocházejí prostě a jen z jeho vlastní svobodné vůle. (s. 155)

Zcela jinak je to s Božími a přirozenými zákony. Všichni panovníci na zemi jsou jim podřízeni a nesmějí se jim protivit, aniž by se dopustili zrady nebo vzpoury proti Bohu. Toto jho s sebou nesou a musejí sklonit své hlavy ze strachu a úcty před Božím majestátem. Absolutní moc panovníků a suverénních pánů se nevztahuje na zákony Boží a přirozené zákony. Ten, kdo nejlépe porozuměl významu absolutní moci a přiměl krále a císaře, aby se podřídili jeho vůli, definoval suverenitu jako moc rušit a měnit pozitivní právo. Nepožadoval, aby taková moc vyloučila zákony Boží a přirozené právo. Není však panovník, skládá-li přísahu, že bude dbát zákonů a zvyklostí své země, vázán svým slibem? Zde je třeba rozlišovat. Jestliže panovník slibuje z celého srdce (a upřímně), že bude dodržovat své vlastní zákony, není přesto o nic víc vázán tak činit než ten, kdo by byl vázán slibem vůči sobě samému. Ani prostí občané nejsou vázáni soukromým (občanským) slibem dodržovat dohody. Zákony jim umožňují je zrušit, i když jsou dohody samy o sobě rozumné a dobré. Když však suverénní panovník slíbí jinému suverénnímu panovníkovi dodržovat dohody uzavřené svými předchůdci, je jimi vázán, i když nebyly obsahem jeho slibu, jestliže jsou tím dotčeny zájmy druhého panovníka. Pokud nejsou, není vázán ani přísahou, ani slibem.

Ústavní zákony království, zvláště ty, které se týkají královského statusu, jako je salické právo, tak jak jsou součástí Koruny, nemůže panovník rušit. Pokud by tak učinil, jeho následník může vždy anulovat kterýkoli akt, který by byl na újmu tradiční formě monarchie, neboť na tom je založeno a v tom spočívá jeho právo suverénní královské moci (...). (s. 158)

Pokud jde o zákony, jak obecné, tak partikulární, které se týkají poddaných a neobsahují žádnou otázku ústavní, vždy bylo zvykem měnit je pouze se souhlasem tří stavů, buď shromážděných v generálních stavech celé Francie, nebo zvlášť podle jednotlivých stavů. Král není vázán jejich radou, stavy mu ani nemohou zabránit jednat zcela proti jejich vůli. To však za předpokladu, že jeho akty jsou spravedlivé a přirozeně důvodné. Současně se Jeho Výsost panovník cele manifestuje ve shromáždění tří stavů celého království, jež ho pokorně žádají a prosí, aniž by měly jakkoli moc nařizovat nebo určovat nebo měly právo věc projednávat. Pouze to, co král ze své vůle rozhodne potvrdit nebo nepotvrdit, nařídit nebo zakázat, má sílu zákona a je obsaženo v jeho ediktu nebo ordonanci. Ti, kteří ve svých dílech psali o povinnostech královských úředníků a jiných záležitostech, se mylí, když tvrdí, že moc stavů je vyšší, než je moc panovníka. Takové teorie

slouží jen k tomu, aby podporovaly poddané v jejich odporu proti suverénním vládcům. Kromě toho se takové názory neopírají o skutečnost, kromě případů, kdy je král v zajetí, je slabomyslný nebo nezletilý. Kdyby byl běžně panovník podřízen stavům, nebyl by ani panovníkem, ani suverénem a stát by nebyl královstvím ani monarchií, ale aristokracií, kde by byla moc sdílena rovným dílem mezi členy panující třídy (...). Ze všeho je zřejmé, že hlavním znakem suverénní a absolutní moci je právo vynucovat zákony obecně pro všechny subjekty, nehledě na jejich souhlas (...). A pokud je to účelné, suverénní panovník, aby mohl vládnout dobře, musí být nad zákonem. V aristokratickém státě je dokonce vhodnější, aby vládnoucí třída byla nad zákonem, a je to nevyhnutné v lidovém státě. V království stojí monarcha mimo, když je oddělen od svých poddaných, a v aristokracii je vládnoucí třída aristokracie oddělena od lidu. V obou případech jsou tu tedy dvě strany, na jedné straně ti, kteří vládou, a na druhé straně ti, kteří jsou ovládáni. To je příčina sporů, které mezi nimi vznikají, o to, kdo má suverénní moc. Takové spory nevznikají v lidovém státě (...). Zde lid, vládnoucí a ovládaní, je součástí a tvoří jedno těleso, a tedy nemůže zavazovat sám sebe vlastními zákony (...).

Edikty a ordonance tedy nezavazují vládce s výjimkou případů, kdy obsahují principy přirozené spravedlnosti a jejich zrušení znamená zánik závazku. Avšak poddaní jsou vázáni zákonem až do té doby, dokud vládce výslovně nezruší zákon, neboť podle zákonů Božích a přirozených zákonů platí, že se musíme řídit edikty a ordonancemi toho, komu Bůh svěřil moc nad námi, pokud jeho edikty jsou v souladu se zákony Božími (...).

Vzhledem k tomu, že panovník nemá moc přestoupit přirozené zákony, které Bůh (je-hož je sám obrazem) nařídil, nemůže brát majetek svých poddaných bez spravedlivého a rozumného důvodu, jako je koupě, směna, legitimní konfiskace nebo sjednání míru s nepřítelem, když ho jinak nelze dosáhnout. Přirozený rozum nás učí, že veřejné blaho musí mít přednost před partikulárním a že poddaní se mají vzdát nejen vzájemného antagonismu a animozit, ale také svého majetku pro bezpečnost svého státu (...).

BODIN, J. *Šest knih o Republice od Jeana Bodina* [online]. Dostupné z: <https://gallica.bnf.fr>. Z francouzštiny přeložila JR. Odkazy na strany podle katalogového označení díla.

Bodinovo východisko k definici suverenity jako absolutní moci rozvíjejí další myslitelé. Jak Niccolò Machiavelli, tak zejména **Thomas Hobbes** obhajují *raison d'état*, totiž důvod existence suverénní moci státu tím, co jí dává výjimečný smysl, totiž potřebou a nezbytností plnit základní funkce státu.

Thomas Hobbes, který sám reaguje na realitu občanské války v Anglii, ve svém *opus magnum* – díle nazvaném dle starozákonní příšery Leviathan – ospravedlňuje vládu suveréna nutností udržet vnitřní mír. Člověk je podle něj přirozeně vtahován do války s ostatními – *člověk je jeden druhému vlkem* –, a proto mu nezbyvá než se vzdát svých práv ve prospěch panovníka, aby našel ochranu jak před vnitřním, tak před vnějším ohrožením. Hobbes je přitom z hlediska chápání lidské povahy

pesimistou. Pokud lidé neodevzdají ochranu svého života do rukou suveréna, budou jejich osudy zmítány válkou všech proti všem. Lidé jsou si rovni v tom, jak soutěží s jinými o životní zdroje a prostor, jichž přirozeně není dostatek. Proto je jejich přirozeným zájmem svěřit panovníkovi nebo shromáždění (parlamentu) všechny pravomoce. Panovník je poté představitelem suverénní jediné moci, tedy moci nejvyšší. Taková moc je ustavena na základě původní společenské smlouvy (tím se liší od starší Bodinovy teorie) a podle práva (a zákonů), tedy legitimně, a je i spravedlivě vykonávána. Hobbes velmi strukturovaně zdůvodňuje postavení suveréna. K jeho základním tezím patří, že:

- a) žádný z poddaných suveréna se nemůže vymanit ze svého poddanství pod zámkou, že úmluva pozbyla platnosti,
- b) nikdo se nemůže spravedlivě vymanit z podřízenosti suverénovi, byť by sám s jeho nařízeními nesouhlasil,
- c) suverén nemůže být svými poddanými po právu popraven nebo potrestán,
- d) suverén je oprávněn činit vše, co je nutné k zachování míru a bezpečnosti,
- e) k suverenitě patří „posuzovat, které názory a nauky se míru přičiní“ a „kdo má prověřovat učení všech knih před jejich uveřejněním“,
- f) suverén má právo určit pravidla o určení vlastnictví,
- g) suverén má právo soudit a rozhodovat spory,
- h) suverén posuzuje, kdy je vedení války v zájmu veřejného dobra, a je velitelem armády,
- i) suverén vybírá všechny rádce, úředníky a správce,
- j) suverén odměňuje poddané bohatstvím nebo poctami,
- k) suverén má právo přikazovat.

Všechny uvedené pravomoce suveréna nelze oddělit od jeho samého, neboť sám ztělesňuje veškerou moc všech lidí dohromady.⁴⁵

13. Jediná cesta jak zřídit takovou společnou moc, která by byla s to ochránit lidi před vpádem cizinců a před bezprávím, jež činí jeden druhému, a tím je zabezpečit tak, aby se vlastní pílí a plody země mohli sami uživit a žít ve spokojenosti, je svěřit veškerou jejich moc a sílu jednomu člověku nebo jednomu shromáždění, které může všechny jejich vůle většinou hlasů přeměnit v jednu vůli, což znamená určit jednoho člověka nebo jedno shromáždění, aby byli nositelem jejich osoby a aby každý přijal a uznal sebe jako autora čehokoli, co ten, kdo nese jejich osobu, učiní anebo dát učinit ve věcech týkajících se společného míru a bezpečnosti, a v tom ohledu podřídit každý svou vůli jeho vůli a své úsudky jeho úsudku. Toto je víc než souhlas nebo shoda: je to skutečná jednota jich všech v jedné a téže osobě, která je utvořena úmluvou každého s každým, a to takovým způsobem, jako kdyby řekl každý každému: Autorizuji

⁴⁵ HOBBS, T. *Leviathan aneb látka, forma a moc státu církevního a politického*. Praha: Oikoymenh, 2009, s. 120–128.

a vydávám se svého práva na sebevládu ve prospěch tohoto člověka nebo tohoto shromáždění pod podmínkou, že se ty stejným způsobem vzdáš svého práva v jeho prospěch a autorizuješ veškeré jeho jednání. Poté co se tak stane, nazývá se toto množství lidí takto v jednu osobu sjednocené STÁT (commonwealth), latinsky CIVITAS. Toto je zrození onoho velkého LEVIATHANA nebo uctivěji řečeno, onoho smrtelného Boha, jemuž pod nesmrtelným Bohem vděčíme za mír a obranu. Neboť díky této pravomoci, dané mu každým jednotlivcem ve státě, má k dispozici tolik na něj přenesené pravomoci a síly, že díky děsu z ní je uschopněn formovat vůli jich všech k míru doma a k vzájemné pomoci proti nepřátelům zvnějšku. V něm tkví také podstata státu, který, mám-li jej definovat, je jedna osoba, kterou vzájemnými úmluvami jednoho s druhým prohlásilo za autora svých činů velké množství lidí, a to za tím účelem, aby použila sílu a prostředky jich všech, jak považuje za vhodné, pro jejich mír a společnou obranu.

14. Nositel této osoby se nazývá SUVERÉN a jeho moci se říká suverénní a každému kromě něho jeho PODDANÝ.

HOBBS, T. *Levithan aneb látka, forma a moc státu církevního a politického*. Praha: Oikymenh, 2009, s. 120–121.

Potřeba posílit ústřední moc v chaosu násilí a sporů, která motivuje Hobbese ke svěření celé autority suverénovi, je ovšem záhy konfrontována se společenskou realitou Anglie, kde se o podíl na moci hlásí aristokracie i bohatnoucí měšťanstvo. V ideové rovině je tento vývoj symbolizován nástupem racionalismu a osvícenství. Dočasné vítězství panovnického absolutismu je tak v Anglii po tzv. slavné revoluci (1688) nahrazeno důrazem na sdílení moci mezi parlamentem a panovníkem. Nástup hannoverské dynastie pak dkládá cestu k potvrzení primátu zastupitelského sboru, tedy zřízení, jež bývá někdy zjednodušené označováno jako suverenita parlamentu.

V kontinentálním prostředí jsou důsledky teorie společenské smlouvy domýšleny důsledněji. Zakládá-li se společenský řád na původním souhlasu lidu, nelze jej při dalších klíčových rozhodnutích opominout. Koncept **suverenity lidu** je dalším přínosem pro rozvoj teorií o moci a o jejích nositelích. Přívrženci teorie suverenity lidu zakládali suverénní moc na vztahu svobody těch, jimž se vládne, a autority těch, kteří vládou. Proto je zdrojem konceptu suverenity naplnění svobody všech, kteří souhlasí s tím, že vztah je ve své podstatě smluvní. Tím lze vysvětlit i skutečnost, že součástí takové smlouvy je ujednání, že lze oprávněně svrhnout vládnoucí moc, pokud porušuje práva plynoucí ze smlouvy. Již myslitelé jako **John Locke** (kontraktualisté) ospravedlňují právo na odpor proti tyranovi. **Jean-Jacques Rousseau** pak zakládá suverenitu moci na obecné vůli (*volonté générale*). Suverenita lidu podle něj znamená, že každý jedinec je držitelem podílu na suverenitě celku, což se projeví jen tehdy, když každému je dána možnost svou vůli projevit. Tímto projevem vůle je samo volební právo, které je právem jednotlivého občana. To je vykonáváno jednotlivě a osobně a ve svém souhrnu je právě vyjádřením oné obecné vůle. Pokud by volební právo bylo delegováno na někoho jiného, rezignoval by

lid na svou svobodu. Lid tedy nelze zbavit suverenity, pokud má být zachována svoboda. Tu nelze lidu odejmout ani ji zcizit. Suverenita lidu se jako obecná vůle odráží v zákonech, neboť zákon, který není schválen lidem, je nicotný a není zákonem. Jean-Jacques Rousseau odmítá reprezentaci jako trvalou formu vlády a formu projevu vůle lidu. Lid jsou podle něj všichni občané daného státu, kteří jsou ochotni se podřídit obecné vůli (tedy vůli vyjádřené zákonem), neboť sami obsah a formu obecné vůle vytvářejí. Naproti tomu **Emmanuel Joseph Sieyès** vnímá suverenitu lidu v kontextu národního státu (*la Nation*), na jehož území lid žije. Národem je tedy lid, ale nikoli jako souhrn hlasujících jednotlivých občanů, ale jako celek a právníká osoba. Lid ve státě se liší od občanů jako jednotlivců, kteří jsou jeho součástí: lid má svou vlastní vůli, kterou projevuje skrze ústavu a stát. Stát je organickým nástrojem vůle lidu a jeho orgány mají funkci reprezentovat jeho vůli: jednají jeho jménem a v jeho zájmu. Zastupitelský sbor tak reprezentuje (znovuzpřítomňuje) vůli lidu, protože je nezbytné, aby poslanec nebyl vázán pouze instrukcemi ze svého volebního obvodu, ale jednal v zájmu všech občanů (**princip volného mandátu**). Tím Sieyès přijal formu reprezentativní vlády a snad to činil i z důvodů politicky pragmatických. V revoluční Francii 18. století ani volební právo nemělo být v rukou všech občanů. Systém reprezentativní vlády tím ospravedlnil i omezení volebního práva. Ve skutečnosti systém tehdejší reprezentativní vlády oddělil lid od státu, neboť politická (byť volená) reprezentace jednala autonomně a nezávisle na vůli lidu.

Koncept suverenity je moderní společností a soudobým státem přebíran, přestože se zrodil ve zcela odlišných sociálních, politických a právních souvislostech. Dnes je suverenita především vyjádřením konceptu autority moci legitimizované svobodným rozhodnutím občanů, kteří jsou si před zákonem rovni. Současně umožňuje zachovat politickou identitu státu, jež je ve vnějších vztazích respektována. Suverenita moci (a státu) je tak dostatečně funkčním mechanismem, jímž se v současnosti dobře srovnávají různé formy vlády a formy státu. Koncept suverenity státu jako legitimní nejvyšší moci uznané jak dovnitř, tak vně státu je kompatibilní jak s režimem monarchie a s režimem aristokratické vlády, tak i s moderním demokratickým režimem.

Teorie suverenity moci a státu se promítají do rozhodování o takových otázkách, jako jsou vznik státu, ratifikace mezinárodních smluv zakládajících členství v mezinárodních institucích nebo připojení území k jinému státu. Zásadní jsou úvaha a rozhodnutí, zda se k takovým a podobným otázkám má vyjadřovat volič přímo hlasováním v referendu (plebiscitu, v lidovém hlasování), nebo nikoli. V odborné literatuře⁴⁶ jsou taková hlasování označována za referenda o suverenitě (*sovereignty*

⁴⁶ MENDEZ, F., GERMANN, M. Contested Sovereignty: Mapping Referendums on Sovereignty over Time and Space. *British Journal of Political Science*. 2016, s. 1–25. Autoři upozorňují na to, že typologie referend o otázkách suverenity státu není jednotná. Někteří autoři k nim počítají referendum o rozšíření volebního práva v roce 1971 ve Švýcarsku, neboť to bylo rozhodování o tom, kdo se má „počítat“ mezi suverény, jiní takový přístup popírají. Ke sporným otázkám také patří, zda každé hlasování o změně hranic nebo o členství v mezinárodní organizaci je rozhodováním o suverenitě státu.